

TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS
SODNÍ DVŮR EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ
DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS DOMSTOL
GERICHTSHOF DER EUROPÄISCHEN GEMEINSCHAFTEN
EUROOPA ÜHENDUSTE KOHUS
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN COMMUNITIES
COUR DE JUSTICE DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES
CÚIRT BHREITHIÚNAIS NA gCÓMHPHOBAL EORPACH
CORTE DI GIUSTIZIA DELLE COMUNITÀ EUROPEE
EIROPAS KOPIENU TIESA

LUXEMBOURG

3ENDRIJŪ TEISINGUMO TEISMAS
AI KÖZÖSSÉGEK BÍRÓSÁGA
IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA TAL-KOMUNITAJIET EWROPEJ
HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN
TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH
TRIBUNAL DE JUSTIÇA DAS COMUNIDADES EUROPEIAS
SÚDNY DVOR EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV
SODIŠČE EVROPSKIH SKUPNOSTI
EUROOPAN YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS DOMSTOL

Pers en Voorlichting

PERSCOMMUNIQUE nr. 70/06

12 september 2006

Arrest van het Hof van Justitie in zaak C-145/04 en C-300/04

Koninkrijk Spanje / Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland

M. G. Eman en O. B. Sevinger / College van burgemeester en wethouders van Den Haag

**HET STAAT AAN DE LIDSTATEN OM TE BEPALEN WIE HET ACTIEF EN
PASSIEF KIESRECHT HEEFT BIJ DE VERKIEZINGEN VOOR HET EUROPEES
PARLEMENT**

*In dit verband moeten zij echter het gemeenschapsrecht en met name het beginsel van gelijke
behandeling eerbiedigen*

In de zaak **Koninkrijk Spanje/Commissie (C-145/04)** gaat het met name om de vaststelling of een lidstaat het kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement mag uitbreiden tot onderdanen van derde landen die op Europees grondgebied, in casu Gibraltar, wonen.

Om de inwoners van Gibraltar in staat te stellen om deel te nemen aan de verkiezingen voor het Europees Parlement heeft het Verenigd Koninkrijk in 2003 een nieuw kiesdistrict gecreëerd dat Gibraltar aan een bestaand kiesdistrict in Engeland koppelt, en heeft het een speciaal kiesregister ingesteld. Aldus is het kiesrecht voor deze verkiezingen toegekend aan de burgers van de Unie en aan de in Gibraltar wonende burgers van de Commonwealth die aan bepaalde voorwaarden voldoen (Qualifying Commonwealth Citizens, „QCC's”).

Volgens het Koninkrijk Spanje echter mag het kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement alleen worden toegekend aan de burgers van de Unie. Spanje betoogt bovendien dat het Verenigd Koninkrijk, door te bepalen dat het grondgebied van Gibraltar aan een bestaand kiesdistrict in Engeland wordt gekoppeld, bijlage I bij de akte van 1976 en

zijn verklaring van 18 februari 2002 heeft geschonden.¹ Spanje heeft bij het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen beroep wegens niet-nakoming ingesteld tegen het Verenigd Koninkrijk.

Het Hof brengt vooraf in herinnering dat het Verenigd Koninkrijk de door het Koninkrijk Spanje betwiste regeling heeft vastgesteld om te voldoen aan een arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.² Om redenen die verband houden met zijn constitutionele traditie heeft het Verenigd Koninkrijk er voor gekozen om het actief en passief kiesrecht toe te kennen aan de QCC's die voldoen aan de voorwaarden waarmee een speciale band tot uitdrukking wordt gebracht met het grondgebied waarvoor de verkiezingen worden georganiseerd.

Het Hof heeft geoordeeld dat noch het EG-Verdrag noch de akte van 1976 uitdrukkelijk en nauwkeurig bepaalt wie het actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement heeft. **Bij de huidige stand van het gemeenschapsrecht behoort de vaststelling van wie het actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement heeft, dus tot de bevoegdheid van elke lidstaat, onder eerbiediging van het gemeenschapsrecht. De relevante bepalingen van het EG-Verdrag verzetten zich er niet tegen dat de lidstaten dit kiesrecht toekennen aan bepaalde personen die nauwe banden met hen hebben, en die niet hun eigen onderdanen dan wel op hun grondgebied verblijvende burgers van de Unie zijn.**

Wat de koppeling van het grondgebied van Gibraltar aan een bestaand kiesdistrict in Engeland betreft, wijst het Hof er bovendien op dat een kiesgerechtigde in Gibraltar zich in een vergelijkbare situatie bevindt als een kiesgerechtigde in het Verenigd Koninkrijk, en niet geconfronteerd mag worden met moeilijkheden in verband met de status van Gibraltar, waardoor hij dit recht niet kan uitoefenen of ervan wordt weerhouden om dit te doen. Het Hof wijst dus het door het Koninkrijk Spanje in dit verband aangevoerde argument af.

In de zaak betreffende het verzoek om een prejudiciële beslissing, **M. G. Eman en O. B. Sevinger/College van burgemeester en wethouders van Den Haag (C-300/04)**, heeft de Raad van State het Hof de omgekeerde vraag gesteld of een lidstaat bepaalde categorieën van zijn eigen onderdanen die in een met de Gemeenschap geassocieerd gebied overzee (LGO) wonen, in casu Aruba, mag uitsluiten van het kiesrecht bij de Europese verkiezingen.

Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat uit Nederland, Aruba en de Nederlandse Antillen. Alle onderdanen van het Koninkrijk hebben één en dezelfde nationaliteit: de Nederlandse nationaliteit. Eman en Sevinger, die beide de Nederlandse nationaliteit bezitten en in

¹ Akte betreffende de verkiezing van de leden van het Europees Parlement door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen, zoals laatstelijk gewijzigd bij besluit 2002/772/EG, Euratom van de Raad.

Verklaring van 2002: in deze verklaring heeft het Verenigd Koninkrijk toegezegd ervoor te zorgen „ dat de noodzakelijke wijzigingen worden aangebracht om de kiezers op Gibraltar in staat te stellen, als deel van en onder dezelfde voorwaarden als het electoraat van een bestaand Brits kiesdistrict, hun stem uit te brengen bij de verkiezingen voor het Europees Parlement”.

² Matthews v Verenigd Koninkrijk, arrest van 18 februari 1999 (*Reports of Judgments and Decisions* 1999-I). In dat arrest, waarin het beroep van een in Gibraltar wonende Brits onderdaan werd toegewezen, heeft het Europees Hof geoordeeld dat het Verenigd Koninkrijk het EVRM had geschonden door in Gibraltar geen verkiezingen voor het Europees Parlement te organiseren.

Oranjestad (Aruba) wonen, hebben verzocht om te worden geregistreerd als kiesgerechtigde met het oog op deelname aan de verkiezingen voor het Europees Parlement. Hun verzoek is afgewezen met het argument dat zij op Aruba wonen.

De Raad van State vraagt of de bepalingen van het EG-Verdrag betreffende het burgerschap van de Unie van toepassing zijn op personen die de nationaliteit van een lidstaat hebben en die in een LGO wonen of verblijven.

Het Hof stelt vast dat degenen die de nationaliteit van een lidstaat hebben en ingezetenen zijn van, dan wel woonachtig zijn in een gebied dat tot de LGO behoort, zich op de aan de burgers van de Unie toegekende rechten kunnen beroepen.

Wat de vraag betreft of een burger van de Unie die woont of verblijft in een LGO, het actief en passief kiesrecht heeft bij de verkiezingen voor het Europees Parlement, bevestigt het Hof dat de vaststelling van wie het actief en passief kiesrecht heeft tot de bevoegdheid van elke lidstaat behoort, onder eerbiediging van het gemeenschapsrecht. Gelet op met name de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, blijkt het woonplaatscriterium niet ongeschikt om te bepalen wie het actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement heeft.

Wat echter het beginsel van gelijke behandeling betreft, zijn in casu de relevante vergelijkings-elementen: een Nederlander die ingezetene is van de Nederlandse Antillen of van Aruba, en een Nederlander die ingezetene is van een derde land. Deze personen hebben gemeen dat zij Nederlands onderdaan zijn en niet op Nederlands grondgebied verblijf houden. Het Hof stelt vast dat er niettemin een verschil in behandeling bestaat tussen deze beiden, aangezien de tweede het actief en passief kiesrecht heeft bij de in Nederland georganiseerde verkiezingen voor het Europees Parlement, terwijl de eerste dat recht niet heeft. Voor een dergelijk verschil in behandeling is een objectieve rechtvaardiging vereist.

In dit verband oordeelt het Hof dat het door de Nederlandse wetgever nagestreefde doel, dat erin bestaat om het actief en passief kiesrecht toe te kennen aan de Nederlanders die banden met Nederland hebben of hebben gehad, binnen de beoordelingsmarge valt waarover deze wetgever beschikt voor de organisatie van deze verkiezingen. **De Nederlandse regering heeft echter niet genoegzaam aangetoond dat het verschil in behandeling tussen de Nederlanders die in een derde land wonen en de Nederlanders die op de Nederlandse Antillen of Aruba wonen, objectief gerechtvaardigd is en derhalve geen schending van het beginsel van gelijke behandeling vormt.**

Indien de nationale rechter – met name gelet op de antwoorden van het Hof – tot de slotsom zou komen dat degenen die ingezetenen zijn van, dan wel woonachtig zijn in de Nederlandse Antillen en Aruba en de Nederlandse nationaliteit hebben, ten onrechte niet waren geregistreerd als kiesgerechtigden met het oog op de verkiezing van de leden van het Europees Parlement van 10 juni 2004, staat het aan het nationale recht om de maatregelen vast te stellen die rechtsherstel mogelijk maken. Deze maatregelen, die een vergoeding voor de schade kunnen omvatten die is ontstaan door de aan de lidstaat toe te rekenen schending van het gemeenschapsrecht, moeten de beginselen van gelijkwaardigheid en doeltreffendheid eerbiedigen.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

Beschikbare talen: CS, DE, EN, ES, HU, IT, FR, NL, PL, PT, SK, SL

De volledige tekst van het arrest is op de dag van de uitspraak te vinden op de internetpagina van het Hof

<http://curia.eu.int/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=NL&Submit=rechercher&numaff=C-145/04>

en C-300/04

vanaf ongeveer 12.00 uur.

Voor nadere informatie wende men zich tot de heer Stefaan Van der Jeught.

Tel: 00 352 4303 2170 Fax: 00 352 4303 3656

*Beelden van de uitspraak van het arrest zijn beschikbaar op „Europe by Satellite”,
Europese Commissie, Directoraat-generaal Pers en Voorlichting, L-2920 Luxemburg*

Tel: 00 352 4301 35177 Fax: 00 352 4301 35249,

of B-1049 Brussel, Tel: 00 32 2 2964106 Fax: 00 32 2 2965956